

8. MAI

8. «Mai» kommer ut i Kristiansund N. — Postadresse boks 41. — Kontor: Nedre Enggate 20 II. — Abonnementspris kr. 16,— pr. år, løssalgpris 25 øre. — Annonsepris kr. 0,32 pr. m/m.

Stortingsmanns- pensjonen

Atter har Stortinget brudt vår viktigste rettssetning: Likhet for loven

O.r.sagf. Erling Ueland skriver i «Stavanger Aftenblad» 9. 6. 51:

«Stortinget bevilget sine medlemmer pensjon med tilbakevirkende kraft også for tidligere medlemmer.

Senere angret det sin gjerning og tok tilbake sine løfter for de tingsmenns vedkommende som har fått stemplet «landssvik» på seg.

Det var liten opposisjon i Stortinget mot å sette «landssvikene» i en særstilling, og det ser heller ikke ut til at tiltaket vakte særlig motbør i presen.

Aftenbladet syntes således at Stortinget reagerte sundt ved anledningen.

Jeg håper det er mer delte meninger om dette enn det som er kommet fram offentlig.

En ting er at det sannsynligvis er gått mer og mer opp for folk at det skillet i krigs- og etterkrigstid mellom «landssvikere» og andre folk har vært atskillig oppkonstruert og overdrevet. Det har vært feilvurderinger på begge sidene. Og ønsket om å gjøre det som de mente var til beste for landet har også for NS-folkene vært et ledende motiv.

Men den viktigste grunn til å beklage avgjørelsen ligger i at den er i strid med en av våre viktigste rettssetninger — setningen om likhet for loven.

Det er ingen æreslønn for særlig fortjente borgere som stortingspensjonen skal være. Den gis til både framtrepende og de mindre vellykkede stortingsrepresentanter. Det er en pensjon som en annen statspensjon. Det er heller ikke egne midler, men Statens penger som blir disponert ved anledningen.

Stortinget plikter å disponere disse midler som andre statsmidler, på en sådan måte at ikke enkelte deler av befolkningen blir utelukket på grunn av politisk oppfatning eller av andre grunner.

En stortingsmann som har gjort seg skyldig i en vanlig forbrytelse, er i kraft av denne setning ikke utelukket fra å få pensjon.

Stortinget sitt vedtak er uklokt, fordi det utdyper motsetningsforholdene i folket og forøker misstemningen.

Det er betenkelig fordi det betyr et brudd med prinsippene i grunnloven, og øker følelsen av at denne er blitt noe frynset i kanten».

**USA arbeider for
Estlands, Latvias og
Lithauens frihet**

Det norske folks nasjonale holdning et selvbedrag

Nic. Stang bruker sterke ord om akademikernes, forretningsstanden, bøndernes, arbeidernes og kvinnenes sviktende samfunnsånd under okkupasjonen

«Den nasjonale svikt var langt større enn vi i vår villeste nasjonale selv-godhet noen gang ville innrømme»

Oppfattet en stor prosent av de norske kvinner okkupasjonen som et stort anlagt flåtebesøk?

SOM KJENT HAR FORLAGENE de siste uker gjort rent bord med all jubellitteraturen som så dagens lys under og umiddelbart etter den store befrielsesrusen. Blant bøkene var også «Demokratisk gjenfødelse» av den ikke ukjente, meget skrivende Nic. Stang, redaktør av Harald Griegs lille glugge ut mot den store verden, tidsskriftet «Vinduet». Boken hvis forord er datert Bygdøy mai 1944 og som utkom høsten 1945, er m. h. t. politiske betraktninger skåret over en til trivialisert velkjent lest, men av og til glipper forfatterens oppmerksomhet, og det unnslipper ham små bemerkninger som ikke helt bør glemmes, når boken nu sammen med alle de andre forsvinner i glemselens hav.

Forfatteren kommer i begynnelsen av boken inn på de «metoder» jøssingene benyttet seg av og han skriver her følgende som enhver der er rammet av «rettsoppgjøret» bør hamre inn i sin hukommelse og la gå i arv til sine etterkommere:

«I den illegale kampen brukte vi alle de midler vi var vant til å for-akte: løgn, svindel, falsk, tyveri, vold. De meddelelser som den illegale pressen brakte om mer eller mindre framtrepende nazisters privatliv, viser i hvilken grad man hadde frigjort seg fra alminnelig personlig anstendighetsfølelse. Vi brukte disse midlene selv og godtok dem når andre brukte dem, og denne godtakelsen kom ikke minst fra dem som selv holdt seg helt passive». (Side 35).

Side 36: «Men det farlige ved det som skjedde, var at selve respekten for lov og rett sank etterhvert. Og dette smittet så over på vurderingen av mer eller mindre kriminelle forbrytelser også. Det var heroisk å stjele våpen fra tyskerne, det var fortjenstfullt å stjele bensin og skotøy og matvarer fra dem — det var nok mindre fortjenstfullt at man tjente gode penger på virksomheten, særlig brennevinstyveriene, men det var fall

tyskerne og alverdens karaktersvake personer innrettet seg på å profitere på den nye tid.»

«Det er ikke noen grunn til å gå i detaljer når det gjelder den moralske svikt som i virkeligheten var langt større enn vi i vår nasjonale selv-godhet noen gang ville innrømme. Kommisssmakerne, pengefortjenerne og alle de lure og tilpassingsdyktige fant en innen alle leire, og etter jøssingfrontens storhetstid i det andre og tredje krigsåret gjorde trettheten seg gjeldende og svekket den moralske fronten. Da var det store grupper, hvor en hadde rett til å vente noe annet som sviktet, advokatene våren 1944 f. eks. Og det viste seg at når en henvendte seg til hele folket, som i de første forsøkene på å sabotere borgervakten og den første mislykte parolen mot A. T. (begge paroler kom forøvrig for sent), gikk det galt — sterkere var ikke fronten og bedre var ikke moralen.»

Side 136: «Den svenske journalisten Gunnar Kumlien siterer tyske uttalelser om de danske og norske kvinnenes villighet overfor tyskerne — i motsetning til kvinnene hos den italienske akseforbundsfelle. Sikkert er det iallfall at en altfor stor prosent av våre kvinner sto så utenfor det samfunn de levde i, hadde et så sløvet nasjonalt instinkt og så liten følelse av hva det hele gjaldt, at de oppfattet krigen som et stort anlagt flåtebesøk og innrettet seg deretter. Vi er her hinsides grensen for alt som har med moral å gjøre, også seksualmoral. Det er ingen grunn til å bruke ord på det, for det hele er bare nedslående og forstemmende. Det tyder på en uhyggelig moralsk konstruksjonsfeil hos enkelte når det kunne hende at politiske fanger — bortsett fra ordinær, gammeldags utroskap, som trass alt også hadde en mer tvil- som bakgrunn enn i normale tider — også måtte oppleve at deres koner løp av sted med tyskere.»

— Forts. side 3 —

Aapent brev til riksadvokat Aulie.

Av Hroar Hovden.

EGENSKAP AV RIKSPOLITISJEF uttalte De — ifølge Oslo-aviser — på en pressekonferanse torsdag 14. mars 1946, at «enkelte tvilsomme «kliveringer» blir undersøkt etterhvert. Det er ikke tvil om at det i noen tilfelle foreligger re-

påtalemyndighetens øverste embedsmann, slik at De i høyere grad enn noen annen har hatt anledning til å bringe klarhet i disse forhold.

Det er et meget stort antall mennesker i dette land — såvel innenfor som utenfor

gå å merke at det ulmer på mange hold.

En redegjørelse fra Dem om hva som er gjort, og hva som tenkes gjort, med disse ting, ville ha meget stor betydning. Den vil i tilfelle — i likhet med dette brev — bli offentliggjort

Tysk sendemann i Sverige

Privat til «8. Mai» fra Stockholm.

KONG GUSTAV ADOLF mottok ons dag i forrige uke i høytidelig audiens Vest-Tysklands første sendemann i Sverige etter den annen verdenskrig, minister Siebekind.

Minnemøte

ble holdt søndag 10. juni i Keysera gt. 1, Oslo, over tre av våre avdøde venner som har vært tilstede på møtene i Kristent Samband. Disse var: Glassmester G. A. Larsen, Kvarv og skredder Berntsen. Der var flere talere, sang av Kihlberg og vitnesbyrd. De avdødes innsats på det kristelige område ble omtalt. Sokneprest Andersen ledet festen og lyste fred over deres minne. Ref.

Fransk-tysk samarbeide i Afrika

Privat til «8. Mai» fra Paris.

EN STORSTILET PLAN om utvikling av Afrikas naturlige hjelpekilder er under utarbeidelse i Paris. Det tales om en Schuman-plan for Afrika, som skal bygge på samarbeide mellom Frankrike og Vest-Tyskland. Det er meningen at denne plan skal komme ikke bare disse to landene, men hele Vest-Europa til gode og enn ytterligere fremme det nye vennskap mellom de to tidligere bitreste motstandere i Europa.

Hvor politikk drives som storindustri

1500 nye statsfunksjonærer pr. dag - Stenografdamer med opptil 8 000 dollars i årslønn

Det amerikanske forsvarsdepartement har i dag 29000 funksjonærer, — 1500 flere enn under annen verdenskrig

Små glimt bak kulissene i verdens største papirbyråkrati

«WASHINGTON er et på bestilling laget arkitektonisk paradys med den samme politiske status som et indianerservat og befolket av 800,000 økonomske parasitter: det har ingen industrier uten én, regjeringen, og forretningsfolk, tjenestemenn, dagdrivere og lyssky individer som lever på den høyeste gjennomsnittslønn per individ i verden; der finnes den sundeste sosiale trygden, den mektigste makten og den største prosent forbrytelser, usadelighet og ungdomsfor syndelser. Og dette i et miljø av intelligens - tversnittet av hele U.S.A.'s — der kvinnene langt overgår mennene i antall.»

Det står å lese i vårens dominerende bestseller på det amerikanske bokmarked: Washington Confidential av de to New York-journalister Jack Lait og Lee Mortimer. Det er en bok

som de fleste leser, men som få vil være ved at de har lest, for den skildrer et Washington som man ikke taler om i bedre selskap: livet bak de monumentale kulisser, skriver Stockholms-Tidningens korrespondent Hugo Bjørk i en artikkel 17. juni. De to journalister er erfarne forfattere som i årevis har studert de forhold de skriver om. De har tidligere skrevet bestsellerne Chicago Confidential og New York Confidential, av hvilke den første menes å ha gitt støtet til senator Estes Kefauvers undersøkelser av USA's regjerende underverden som har vært vårens sensasjon i Amerika.

Hugo Bjørk gir i sin artikkel en rekke interessante glimt fra Washington, hvorav meget som er lite eller ikke kjent. District of Columbia, den fristat som huser hovedstaden, har nu 800,000 innbyggere, men desuten bor det i de store forstæder i det østlige Maryland og Virginia ca. 700,000 mennesker som også har sin direkte inntekt i Washington. Halvannen million mennesker lever altså direkte og indirekte på regjeringmaskinen. Og lever godt. Washingtons innbyggere, de mange negre inkludert, kan oppvise en større middelsinntekt enn noen andre amerikanere. Pr. innbygger er den gjennomsnittlige inntekt i Washington 1,820 dollars om året. New York kommer nærmest med 1,758 dollars, mens tallet for hele USA bare er 1,330 dollars.

Levestandarden i Washington ligger derfor på et usædvanlig høyt nivå. Detaljhandelen har en større omsetning per capita enn noe annetsteds i verden. Men priser godt og drikker

et brudd med prinsippene i grunnloven, og øker følelsen av at denne er blitt noe frynset i kanten.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie USA arbeider for Estlands, Latvijas og Lithauens frihet

Privat til «8. Mai» fra New York.

De baltiske staters frihet er en sak som ligger USA sterkt på hjerte, og vi arbeider stadig for at Estland, Latvia og Lithuania en dag skal bli fri, sa den amerikanske senator Paul H. Douglas forleden ved åpningen av en ny direkte kringkastingstjeneste til de baltiske landene gjennom «Voice of America».

Den estniske sendemann Johaines Kaiv og den latviske sendemann Jules Feldmans overvar begge høytideligheten. USA betrakter nemlig fremdeles de baltiske land som suveræne stater og deres diplomatiske representanter i USA nyter alle diplomatiske rettigheter.

Den estniske sendemann sa: «Det er bemerkelsesverdig at USA og andre frie land i verden har nektet å anerkjenne Estlands tvungne innlemmelse i Sovjet-Samveldet. Estlands frihetskamp har strakt seg over århundreder. Vi nød friheten en stakket stund mellom de to verdenskriger men vi er overbevist om at vi skal vinne den tilbake igjen».

Senator Douglas sa: «USA vil ikke sette legalitetens stempel på frihetens utslettelse i de baltiske land. — Når natten er mørkest, skinner stjernene klare! De tre baltiske landene vil gjenvinne sin frihet».

Understatssekretær Edward W. Bar rett, som også var tilstede, redegjorde for USA's politikk og sa at amerikanerne motsetter seg at en stat blander seg inn i en annens stats anliggender.

I offisiøse kretser i USA uttaler man forøvrig at man er pinlig overrasket over at frie vesteuropeiske stater mottar sovjetrussiske delegasjoner som også teller såkalte representanter for de baltiske land.

De faglige forbund stiller tidlig. NS-folk på like fot med andre fagorganiserte

Såvidt vites skal ledelsen av LO ha sendt ut en meddelelse med oppmodning til de forskjellige forbund om på sine landsmøter å ta beslutninger med sikte på å få avsluttet oppgjøret etter krigen med alle de som har vært dømt i det såkalte «landssvikoppgjør».

Alle særbestemmelser skal snarest råd er takes opp til ny vurdering og etter hvert strykes og oppheves.

Et av de forbund som allerede har avgjort denne sak er Norsk Centralforening for Boktrykkere.

av mer eller mindre kriminelle forbrytelser også. Det var heroisk å stjele våpen fra tyskerne, det var fortjenstfullt å stjele bensin og skotøy og matvarer fra dem — det var nok mindre fortjenstfullt at man tjente gode penger på virksomheten, særlig brennevinstyveriene, men det var fall

Protest fra den vesttyske regjering mot overføring av aksjer til utlandet

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Den vesttyske forbundsregjering har rettet en skarp protest til den Allerte Overkommisjon mot overføringen til utlandet av utenlandske verdipapirer som tilhørte tyske privatpersoner.

Uroligheter i Budapest

Privat til «8. Mai» fra Zürich.

FLYKTNINGER SOM ER KOMMET fra Ungarn til Jugoslavia beretter at det i de siste dager er kommet til voldsomme uroligheter i Budapest på grunn av de kommunistiske myndigheters terror, arrestasjoner og tvangsdeportasjoner. Myndighetene har praktisk talt avskåret forbindelsen mellom hovedstaden og det øvrige land for å hindre at folk utenbys får vite noe om det som foregår i Budapest.

Pressesjef Dr. Dietrich atter i journalistisk virksomhet

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Den tidligere rikspresesjef dr. Dietrich, har gjenopptatt sin journalistiske virksomhet. På en pressekonferanse, som ble holdt forleden av Deutsche Kraft-Verkehrs-AG, et datterselskap av De tyske Statsbaner, i Breidenbacher Hof i Düsseldorf, ble dr. Dietrich forestilt for de fremmøtte journalister som medarbeider i Deutsche Kraft-Verkehrs-AG. Det ble tilføyet at hans oppgave er å orientere pressen om selskapets virksomhet.

I en årsmelding fra landsmøtet heter det:

Et av de forbund som allerede har tet gjelder en rekke tidligere ekskluderte NS-medlemmer, som ble fradømt retten til å inneha tillitsverv. — Landsmøtet oppbevde denne beslutningen, og anså seg dermed ferdig med oppgjøret etter krigen.

EGENSKAP AV RIKSPOLITISJEF uttalte De — ifølge Oslo-aviser — på en pressekonferanse torsdag 14. mars 1946, at «enkelte tvilsomme «kvideringer» blir undersøkt etter hvert. Det er ikke tvil om at det i noen tilfelle foreligger regulært mord, og enkelte rettsaker kan derfor ventes fremmet».

Mer enn 5 år er gått siden. De lot denne uttalelse offentliggjøre i pressen. I det meste av denne tid har De sittet som

påtalemyndighetens øverste embedsmann, slik at De i høyere grad enn noen annen har hatt anledning til å bringe klarhet i disse forhold.

Det er et meget stort antall mennesker i dette land — såvel innenfor som utenfor «landssvikernes» rekke — som ikke kan slå seg til ro med det som hittil — etter pressen å dømme — er gjort med disse saker. Den som har høve til å vanke i «de brede lag» — særlig i bygdene — kan ikke unn-

BORMANN-MYTEN ER SEIGLIVET

Bormann skal være sett på grensen mellom Chile og Argentina

DET TIDLIGERE RIKSDAGSMEDLEM Hesslein har fortalt om et fantastiske møte i urskogen med Hitlers stedfortreder, Martin Bormann, og det skulle være et sted på grensen mellom Chile og Argentina.

Hesslein er en meget ansett politiker i det katolske centrumsparti og utvandret til Chile, da Hitler kom til makten. Han skildrer sitt møte med Bormann i et interview med Chiles største blad El Mercurio og det er gjengitt i det katolske tidsskrift Die Furche.

Hesslein forteller at han i 1948 var gjest hos sin venn, grev Hans Ulrich von Reichenbach på dennes eiendom i den chilenske urskog. Allerede før dette besøk hadde han hørt at Bormann skulle oppholde seg tid om annen i Sør-Chile, Sør-Argentina og Patagonien. Det samme ble fortalt om andre «nazister» som i 1945 var blitt landsatt i Argentina fra to u-båter, Martin Bormann skulle leve dernede under navnet Juan Gomez og det ble sagt, at det var umulig å oppspore hans skjulested.

— Med to hunder og en pistol startet jeg fra Reichenbachs gods, forteller Hesslein. Jeg hadde til hensikt å foreta en fottur til landingsplassen ved Lago Ranco, den lille landsbyen Llifen. På veien møtte jeg en indianer som ba meg besøke de i egen boende araukanere, som for en stor del var blitt omvendt til kristendommen av bayerske munk og som taler ganske godt spansk. Derfra fortsatte jeg gjennom urskogen og halvveis til Llifen møtte jeg tre ryttere. Hundene ble urolige og jeg avsikret min revolver. Rytterne var kledd i store hatter og ponchos. Da rytterne var like foran meg, kjente jeg igjen ham som red i midten: Martin Bormann! Jeg hadde ofte sett ham i riksdagen og et misstak var utelukket. Rytterne stanset også, men Bormann ga straks på tysk ordre til å sette hestene i trav. Jeg stod stille og hør-

te tydelig at han sa til sine ledsagere: Det var Hesslein!

Noen timer senere møtte jeg på en bar i Llifen en mann i motordrakt og ridebukser, og han fortalte at han allerede i 20-årene hadde utvandret til Chile.

— Hitler hadde aldri tapt krigen, hvis ikke generalene hadde forådt ham, sa han.

— Hva gjør vår venn Juan Gomez, spurte jeg.

— Jaså, De har rede på det, ble svaret. Juan red imorges over til Argentina. Hadde De vært heldig, hadde De møtt ham på veien hit.

Mannen fortalte videre, at Bormann snart ville vende tilbake til Chile, denne gang til Lago Todes los Santos. Og det ble sagt at han hadde planer om snart å reise tilbake til Europa, hvor han håpet å kunne holde seg skjult i Spania.

Dette var historien som nå går sin rundgang i verdenspressen. Og jakten fortsetter.

De spanske svovlkisgruber

Privat til «8. Mai» fra Madrid.

Spansk arbeidskraft, tysk ingeniørkunst og amerikansk kapital skal gå sammen om utvikling og utnyttelse av de veldige svovlkisforekomster i Huelva i Spania, opplyses på vel en derrett hold i Madrid. Generaldirektør dr. Rheinländer i Deutsche Hütten- und Bergbaugesellschaft (Reichswerke) har i de siste dager oppholdt seg i Madrid etter innbydelse fra Instituto Nacional de Industria (INI). Generaldirektøren har gitt den spanske regjering forskjellige tekniske råd angående utnyttelsen av svovlkisforekomstene i Huelva. I dette områ-

gå å merke at det ulmer på mange hold.

En redegjørelse fra Dem om hva som er gjort, og hva som tenkes gjort, med disse ting, ville ha meget stor betydning. Den vil i tilfelle — i likhet med dette brev — bli offentliggjort i bladet «8. Mai». Den øvrige presse har vært — og er fremdeles bortimot 100 pst. — lukket for drøfting av disse problemer.

Med vyrdnad

Hroar Hovden.

Italia bekymret over den nye vest-allierte kurs

Det siste hjelpeprogram for Jugoslavia omfatter fra amerikansk hold leveranser til en verdi av 29 mill. dollars. Til gjengjeld får USA sende en gruppe observatører til Jugoslavia og får anvende et bestemt beløp til innkjøp av strategisk materiell for lagring i USA. — Dette sier vestdemokratiene er en god forretning.

Man er nok på det rene med, at Jugoslavia under fitos regime er kommet i en fortvilet økonomisk stilling og at det vil kreve store anglo-amerikanske offer å bringe landets økonomi på fote igjen, men Jugoslavia har store naturrikdommer av kull, bly og andre mineraler, er rik på sl og på arbeidskraft. Amerikanerne er særlig imponert over arbeidskraften, som er veldisiplinert og viser store prestasjoner. — Dette er jo den rene solskinnfortelling, men i Italia ser man med stor bekymring på denne nye kurs og minner om at den såkalte Titoplan gikk ut på at hele Nord-Italia skulle okkuperes av jugoslaviske tropper i tilfelle av en sovjetrussisk aggresjon mot de vestlige makter. — Ja, dette er altså storpolitikk. Den helhjertede kamp mot bolsjevismen i dens imperialistiske form er kanskje bare blendverk. Er det bakmennene, som bestemmer også her?

de finnes fra tidligere både engelske og franske konsesjoner, men den spanske regjering har ved siden av disse funnet nye store forekomster som spanierne akter å utnytte ved hjelp av tysk ingeniørkunst og amerikansk kapital. De nødvendige bore-anlegg er allerede levert fra Vest-Tyskland.

Etter konferansen med dr. Rheinländer har INI's president Joaquin Planell reist med fly til Washington for å forhandle med den amerikanske Import-Export Bank om lån til de nødvendige maskinelle anlegg.

en andre amerikanere. Pr. innbygger er den gjennomsnittlige inntekt i Washington 1,820 dollars om året. New York kommer nærmest med 1,758 dollars, mens tallet for hele USA bare er 1,330 dollars.

Levestandarden i Washington ligger derfor på et usædvanlig høyt nivå. Detaljhandelen har en større omsetning per capita enn noe annetsteds i verden. Man spiser godt og drikker ennå bedre — spritforbruket er tre ganger større enn det amerikanske gjennomsnitt.

Hvert av regjeringsdepartementene utgjør en verdensrekord i flateinnhold. State Departement — utenriksdepartementet — holder til i et kjempalass, men når dessuten over 18 større eller mindre bygninger til. — Men alle rekorder slæes av forsvarsdepartementet som holder til i Pentagon på Potomac-flodens Virginiaside. Det er verdens største «femhjørning». Bygningen er bare 5 etasjer høy, men nettopp nå arbeider ikke mindre enn 29,000 mennesker i den på en gang! Det er 1500 flere enn under annen verdenskrigs høykonjunktur!

Bare i de første ti måneder av Korea-krigen ansatte regjeringen over 50,000 nye funksjonærer i Washington. I slutten av april utgjorde personaløkningen i gjennomsnitt 1500 — femtenhundre — pr. dag! De fleste nyansatte er damer. Man blir aldri

— Forts. side 3 —

De står på hodet

Thorleif Schjelderup skriver i Dagbladet: «Kommunistene er reaksjonære, sosialdemokratene er stakk konservative og Høire er ikke blitt radikalt av å stå i opposisjon. Man får håpe at det i venstre ennå finnes så meget kraft i de frisisnede tradisjoner at det kan skape en fornyelse. Unge venstre synes å ha viljen til fordomsfri søken og uavhengig kritikk».

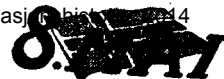
Dette er i grunnen riktig tenkt og riktig skrevet, men det er bare det å bemerke, at alle partier diskuterer og handler som om intet er skjedd under den store krig, hvor vi ikke var med utover de første stolte dager, da ungdommen tross partienes forsømmelse av forsvaret viste at den hadde instinktene i behold. Senere var det bare skryt over «livet på skauen» som skaffet oss bare ulykker og elendighet. Og etterpå kom den store galskapen, som ga de utspilerte sosialister den foreløbige makt. — Men vil man noe her i landet, så må man stryke over alt det som hørte og begynne forfra. Her er det de stemmerettsløse, som kan stikke opp veien. De vet, hva de ofret og de vet, at det må en ny ånd, kompromisløs ånd, hvis landet skal kunne komme ut av sumpen med partistyret og flertallsdiktaturet. Vi synes oppriktig talt ikke at opposisjonen har forstått tidens tale.

Nytt kvartal begynner nå

Husk bladpengene

Kr. 16, — pr. år.

Kr. 4, — pr. kvartal.

Redaktør
Arvid B. ArntzenForretningsfører
Per Kvendbø

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Den nasjonale gledesløshet

En av våre store diktere har skrevet: «Hver gledesstund du har på jord, betales skal med sorg». Jaja, hvis gledesstundene er store, er vel de fleste av oss beredt til å gi valuta igjen. Men nå er vi glidd inn i en nasjonal gledesløshet, som etterhvert fører til immunitet overfor alt og til en håpløshet, som gjør selv stjålne gleder bitre. Det er blitt til, at vi imøteser snart sagt et hvert vedtak i stortinget og enhver kunngjøring fra de udemokratiske allmektige velferdsdirektorater med håpløshetens skuldertrekk ut fra det resonnement, at det ikke lenger nytter å protestere mot ettpartistyret som rår i kraft av det Oksvikske flertall i stortinget.

Denne nasjonale gledesløshet er en snikende farsott, fordi den sløver opposisjonsevnen, ikke så meget evnen til å protestere, men evnen til å føre noe fengende positivt i marken mot denne nivåeringens ensrettethet.

Her må vi være på vakt. Vihører så ofte: Hva kan det nytte overfor trekløveret Gerhardsen—Gundersen—Hauge og overfor den Hambroske mentalitet. Hva kan det nytte, at den motige Moseid går Roma midt i mot? Vi gjentar vårt svar: Jo, det nytter. Og selv overfor den nasjonale gledesløshet nytter det, bare vi vil sette det moralske og positive felleskap opp som et mulig mål istedetfor ensrettethetens forflatningskunster.

Vår oppgave er å søke sannheten, og her må vi alle være tålmodige og utrettelige. La oss bare ta for oss Dagbladet, som skriver om den innledede sak mot løytnant Per Danielsen: «Vi forsvarer hverken kommunismen eller den forbrytelsen Danielsen er siktet for. Men til det aller siste forsvarer vi det prinsipp at ingen skal stemples som skyldig før hans forbrytelse er bevist, og at han har rett til å forsvare seg med alle de midler grunnloven gir ham».

Vi er straks på letten og konstaterer de nye signaler. De som var forhånds dømt og i mange tilfeller avskåret fra et reelt forsvar og hvor dommerne ofte gikk aktoratet i næringen, skal straks innkassere en ny medkjemper for sannhet og rett mot rettens maktbrynde. Og vi går blåøyet ut fra at Dagbladet vil stå ved sitt ord, ikke bare overfor påstått kommunist, men også overfor et tidligere NS-medlem, passivt som aktivt.

Og vi går et skritt videre. Se bare på krigspropagandaløgnene og rettskomedien i Nürnberg og deres grunnskudd mot den moralske verden og mot den rettsoppfatning som hittil har holdt den vesterslandske kultur oppe. Nå er vi selv kommet i faresonen: Soldater, offiserer og embetsmenn i en kommende krig vil på grunn av demokratienes blindhet i etterkrigstiden måtte være beredt på ikke bare å ofre sitt liv i kampen men også — om de beseires, og det kan hende allerede i morgen — å møte en til det ytterste vanærende død som såkalte krigsforbrytere. Her kommer den sanne fedrelandskjærlighet til å bli satt på en alvorlig prøve. Dette begynner å gå opp for dem, som ennå gidder å tenke, og det er et skritt på den riktige veien, den tornebestrødde vei som vi har vandret i mere enn 6 år. Og det viser at det ennå nytter, og det kan være en vekker av den nasjonale gledesløshet, som kan ha både materiell og psykiske årsaker.

Vi er i opposisjon i dag, vi er i kamp, men la det alltid være klart for alle, at denne kamp ikke bare føres for oss selv og våre nærmeste, men for landets og folkets skyld, for en fremtid da vi igjen alle med smilende frimodighet kan se hverandre i øynene i vilje til felles offer. Det nytter, ja det nytter, og da kan vi godt tåle de små sorger, som aldri vil fordunkle de store gleder.

Vi minnes noen ord av Viktor Rydberg og de kan naturlig danne avslutningen på våre betraktninger:

Vad rätt du tänkt, vad du i kärlek vill,
vad skönt du drömt, kan ej av tiden herjas,
det är en skörd, som undan bärgas,
ty den hör evighetens rike till.

Dagspressen og vi.

ed forferdelse har vi i de siste årene vært vitne til at dagspressen i det demokratiske Norge bringer sine lesere så overfladiske likelydende informasjon om tilstanden ute og hjemme, at en med god grunn kan spørre seg selv om det er slutt på den tiden da der foregikk ting bak kulissene.

Vi tror ikke det. Tvertimot tror vi at spillet bak kulissene har tiltatt proporsjonalt med den stadig økende byråkratisme.

Vi mener at en demokratisk presse med full trykkefrihet har plikt til å innvie sine lesere i dette spill.

Som en av de få uavhengige opposisjonsaviser i dagens Norge har «8. Mai» satt seg som

mål — så vidt våre beskjedne midler tillater det — å bringe den usminskede sannhet til folkets kunnskap. «8. Mai» mener nemlig at et sunnt samfunn ikke kan bygges på stadig tåkelegging av de faktiske forhold.

Vi går ut fra at det er en mengde mennesker i dette land som deler dette syn, og at en hel del av disse både vil og kan hjelpe «8. Mai» i denne oppgave.

Da det er et beklagelig faktum at «8. Mai»s opplagstall ikke står i noe rimelig forhold til behovet for en slik avis idag appellerer vi herved så sterkt vi kan til hver enkelt om å bidra til å gjøre «8. Mai» kjent i

videre kretser.

Tegn en ny abonnent hver og sørg for at kontingenten til enhver tid er betalt. Den første betingelse for å lage en slagkraftig og aktuell avis er nemlig at man kan bygge på en god og sikker økonomi.

Vi ansetter derfor på provisorisk basis kommisjonærer på alle steder hvor vi ikke tidligere er representert.

Skriv til «8. Mai», boks 41, Kristiansund N. etter arbeidsmateriell og nærmere betingelser.

Vi gjentar appellen om aktiv innsats for bladet og håper at det norske folk vet å verdsette den frie uavhengige presse. Vi appellerer til alle — også Dem.

Vi rettlause og forsvaret

Av bonde Trygve Engen, Straumholmen

Artikkel II

Og dermed kjem vi inn på det som eg har kalla politisk og nasjonale grunnar. Det fell av seg sjølv at vi ikkje kan ha tiltry til eit slikt styre som det landet vårt har no. Det var Gerhardsens store føregangarar, kompaniet Hambro—Nygaardsvold som for 11 år sidan bøygde av for presset frå vest og dermed gav tyskarane folkerettsleg grunnlag for å hersette Noreg. Korkje riksstyre eller storting har teke avstand frå denne unasjonale politikken, tvert om, dei ansvarlege frå 1940 har fått æresløner og ordensteikn. Berre dette kan gje grunn nok til å tvile på om det styret vi har, kan vera av fullverdi nasjonal kvalitet. Og det er dei same styresmenn, som har godkjent landssvikanordninga og gjeve storkorset til den mann som skreiv «folkedommen». Ein må ha lov å spørre om jarnteppelanda vel kan by fram noko som er stort vere?

Ein bør også halda seg for augo kor mykje vi har høyrte og sett av usann og direkte falsk propaganda. Først London, og seinare Oslo, har endevendt sanninga om NS-styret i ein slik mon, at ein uvilkårlig må koma til å tvile på noko av kvart av det som kjem frå desse kjeldene. Kva gjev ein t. d. for platene om den kristendomsforfylgjinga NS-styret dreiv i okkupasjonsåra? Når det går an å lyge så tjukt om tilhøva i vårt eige land, og endå få folk til å tru det, kva skal ein så tenkje om den propagandaen London—Oslo no driv —, mot bolsjevikene? Er det like sant som det dei har servert om NS? Av ill royngle har vi lært å bli misstruene. Krigspropagandaen held på å skape seg motteffer i sinnene.

Vår ide, det var og er ideen om folkefellesskapet, «det tyvende århundredes politiske ide» (Quisling). I det samfunnet vi kjempa for, skulde det ikkje vera klassekamp og partistrid, men samarbeid mellom frie menneske som hadde lært å setje sambaten framfor eigenbaten. Det skulde korkje vera pengevelde eller masediktatur, men eit fritt samfund under førsarskap av karakterens og offerviljens aristokrati.

Dersom vi har vore verkelege NS-idealistar, vil aldri desse ideane sleppa taket i oss. Og dei fallne kameratene våre, dei fall nok i kampen mot bolsjevismen —, men dei fall ikkje for å atterreise og halde oppe det systemet som har ført til arbeidsløys og produksjonskriser, partisplit og klassekamp, og til krig mellom europeiske brorfolk. Her har vi sikkert ein av hovudgrunnane til at NS-folk no så ugjerne vil gå inn i kampen på nytt. Fienden er nok den same, men dei ideal vi kjempa for, er bortkomne i demokratisk svada. Skal ein ofre seg, må det vera for ei sak ein trur på. Trua på demokratiet i den moderate form har aldri vore serleg sterk hos oss. Og ingen kan vel kreve at den trua skal vera sterkare etter at «demokratene» har demonstrert si evneløys så grundig som dei har gjort det i dei siste 11 år.

ein heilt annan i dag enn den gongen han skreiv «Russland og vi».

Det må og vera all grunn til tvil om Vestmaktene i tilfelle vil og kan verja oss mot åtak. General Eisenhower talar om Noreg og Danmark som «pinnsvinstillinger», og det lovar ikkje godt. Er det ikkje berre så altfor truleg at A-paktpolitikken vil føra Noreg til same lagnaden som dei baltiske statene? (Sjå «8. Mai» nr. 12 d. å.) Kva har vi i så fall vunne ved kampen mot bolsjevismen? Vil vi ikkje tene det norske folket best og motarbeide kommunismen mest effektivt ved å ta sikte på å overleve krigen og eventuelt okkupasjonen? — «Ich habe keine Interesse für tote Soldaten», siterar F. F. Andersen. Skulde det ikkje vera det beste vernet mot bolsjevismen at det finst nordmenn i Norge? Høgreiste, ættestolte nordmenn, rotfaste i norron tankegang og rettskjensle?

Det er somme som synest å ha ei sterk tru på at vepninga av Tyskland skal skapa ein snunad både i militære og politiske tilhøve. Men det må vel enno seiest å vera på det uvisse om Tyskland får ha nemnande sjølvstendige stridskrefter. Dertil må vi tenkje på at dette berre gjeld Vest-Tyskland —, dei ynkelege restene av det stolte riket åt Fredrik den store,

Europas forente stater

Den republikanske guvernør i New York, Thomas E. Dewey, som tilhører var partiets presidentkandidat, har holdt en tale hvor han anbefalte at det ble arbeidet iherdig for å få i stand Europas forente stater.

Arbeidet hermed bør skyte større fart. Det internasjonale samkvem de senere år har ført til at mange har forstått denne tanke bedre enn før. Europas forente stater burde vært organisert forlengst i likhet med De forente stater i Amerika som forbillede. Det er kanskje endel kongetro, som da vil spørre hva det vil bli til med monarkene i de 6—7 europeiske land, som ennå holder på denne formen med gallionsfigurer. Når en borger fra et land som har avvirket monarkiet kommer til England og ser all den middelalderske hoffstas med de latterlige drakter, som man i våre dager benytter, så må man trekke et lettelsens stukk for at man er befridd for den slags. I denne tid som de europeiske land er syltet ned i bundløs gjeld og ikke øyner utveg ut av uføret uten Marshallhjelp fra USA, så burde arbeidet med å realisere tanken om «Europas forente stater» skyte rask fart for å få et større og bedre samarbeide landene imellom.

Like nødvendig som det er å få Eisenhower til å lede det militære arbeide i Europa, er det at man får Thomas E. Dewey til å realisere Europas forente stater. Men det haster. Saken burde vært realisert før Sovjet kommer veltende innover Europa. Vi har kanskje bare ett års respekt?

Argus.

Et spørsmål

Hvilket år var det at Norges Handels- og Sjøfartstidendes kart avdeling solgte 3000 karter over norske fjorder og kysten til russerne? Ble det kritisert og av hvilken avis?

Når man trekker frem kommandør Bulls handlemåte i 1934, så må man vel ha samme rett til å trekke frem Norges Handels- og Sjøfartstidendes handlemåte i det år avisens kartavdeling foretok salget til russerne.

Interessert

Vi har ikke tilstrekkelig arkiv til å kunne besvare disse spørsmål og sender dem derfor videre.

Red.

Først Bismarck og Adolf Hitler. Og er det no så sikkert at tyskarane vil bli vepna? Gjennom «8. Mai» og andre kanalar har vi t. d. fått høyre om Nauheimrørsla, som arbeider for at heile Tyskland skal bli militært avvepna. Berre på den måten, meiner dei, kan Tyskland atter bli samla og få tilbake sine austeuropiske og asiatiske marknader.

(Forts. neste nr.)

Redaktør S. Syvertsen går igjen

Interessant psykisk fenomen i Akersgata

Språkblomstene fra det Schibsted-teater- og pressefolk, med teatersjef

Forbundet stiller spørsmål til de politiske partier

Svarene vil bli offentliggjort og vil danne grunnlaget for omlag 150 000 stemmeberetigedes stemmegivning

Forbundet for Sosial Oppreisning er en helt igjennom upolitisk organisasjon og teller blant sine tilhengere personer av alle politiske avskyninger. Imidlertid ligger det i sakens natur at de fleste er kommet med i Forbundet på grunn av at de i større eller mindre grad har hatt følelse med det såkalte rettsoppgjør. Som en følge derav har de også siden 1945 vært berøvet sin kommunale og statsborgerlige stemmerett.

Loven av 28. juli 1949 om endring i landssviklovens regler om rettighets tap har i en viss utstrekning bragt en endring i dette forhold, og ved de forestående kommunevalg er det for første gang siden frigjøringen gitt en rekke personer som hittil har stått utenom manntallslistene, anledning til atter å delta som velgere.

Noe bestemt tall på disse gjeninntrette velgere er det naturligvis ikke godt å angi, men vi tror ikke vi gjør oss skyld i noen overdrivelse når vi antar at de — sammen med sin nærmeste slekt og andre sympatiserende pårørende — når opp i et tall på 150.000.

Fra en rekke kanter av landet har vårt Forbund mottatt forespørsler fra velgere av den heromhandlede kategori om hvordan vi mener at de bør stille seg til neste valg. Som upolitisk organisasjon har Forbundet for såvidt ansett seg avskåret fra å kunne gi noe spesielt direktiv, men det spørsmål som er reist har ikke desto mindre en så vidtrekkende og påtagelig aktuell betydning, at man har ansett det ønskelig å kunne gi en mer generell orientering.

Det som for de heromhandlede velgere overskygger det meste av det som det idag er gitt uttrykk for gjennom de forskjellige partiers programmer, er ønsket om å få vite hvordan partiene stiller seg til rettsoppgjøret og til de tidligere NS-medlemmer over hodet. At det er så bør ikke for bause all den stund disse mennesker se det slik at et positivt eller negativt svar er bestemmende for deres hele livsgrunnlag.

Spørsmålene er som sagt stillet Forbundet direkte og likeledes kommet til uttrykk i vår presse, og idag er det tusener og titusener av velgere som spendte venter en orientering og som er innstilt på å nytte sin stemmerett i samsvar med denne.

En viss følelse med hensyn til partiens holdning i den her omhandlede henseende har en selvsagt fått i løpet av de senere år. Det har imidlertid etterhånden kommet så meget nytt materiell fram i lyset at store kretser av den norske befolkning idag ser på oppgjøret med andre øyne enn de før har gjort. Forbundet har god kontakt med stemningen rundt om i landet, og det er ikke for meget å si at den reviderte oppfatning idag er et faktum. Som en følge herav er det å anta at også de politiske partier i sin egen interesse burde sømføre de meninger om oppgjøret som de tidligere har lagt for dagen og eventuelt gå inn for nye retningslinjer.

Det vil kanskje være nødvendig på grunn av den uvederheftige omtale som Forbundet har vært gjenstand for innen kretser som bærer ansvaret for at oppgjøret har fått den utforming det har, å presisere at hverken Forbundet som sådant eller dets tilhengere har noe ønske om en revisjon som berører ansvaret for virkelig straffverdige handlinger. Det som er ønskemålet er at oppgjøret — dets grunnlag, gjennomføring og konsekvenser — blir gjort til gjenstand for en inngående og objektiv granskning av uheldige instanser, og at det herunder over hodet ikke tas andre hensyn enn dem som sannheten og rett-

ferdigheten tilsier. At mange av dem som idag er stemplet, derved vil bli befridd for en urettelig skyldbyrde, synes utvilsomt.

Det vil forhåpentlig ut fra det som her er sagt kunne forstås hvilken betydning det har for de «nye» velgere og deres pårørende, når de til høsten skal gå til valg, å ha en viss oversikt over i hvilken utstrekning de forskjellige partier stiller seg forstående over for deres ønsker eller eventuelt avviser dem.

Forbundet har funnet saken å være av den betydning rent samfunnsmessig sett at man har bestemt seg for å stille seg til rådighet med sine organisasjoner og sin sympatiserende presse for å kunne spre den nødvendige opplysning om hvordan de forskjellige partier stiller seg til spørsmålet om oppgjørets revisjon etter det som foran er sagt. Vår organisasjon er sterk og vår presse når langt og vi vet at det vi fremholder vil bli tillagt vekt.

I henhold til det her anførte tillater derfor Forbundet seg å be om at Deres partiorganisasjon — i betimelig tid før valgene gir oss et klart svar på følgende spørsmål:

1. Vil Deres parti være villig til å slutte opp om kravet på en uheldig granskning — bygget utelukkende på historiske, rettslige og sosiale forutsetninger — av det norske rettsoppgjørs grunnlag, gjennomføring og resultater?
2. Vil partiet under forutsetning av en slik granskning som under punkt 1 nevnt, gir til resultat at det er begått fell som har ført til urettferdige forføyninger, være villig til å gå inn for at disse forføyninger blir omgjort og ska devirkningen utbedret?
3. Vil Deres parti arbeide for en eliminering av den tilsidesettelse av tidligere NS-medlemmer på arbeidsmarkedet og ellers som ennå — trass i forlenget avgjorte straffedommer — fortsatt finner sted på enkelte hold?

Vi håper å kunne motta Deres klare og ubetingede svar på de her stillede spørsmål slik at vi snarest mulig kan få underrettet de mange som venter på en nærmere orientering.

Det er i hele det norske samfunnsinteresse at det nå blir skapt klarhet om disse spørsmål.

Ærbødigst
HROAR HOVDEN,
formann.

Helge Grønstad,
sekretær.

Hvor politikk drives

Ilebu-kamerater

Det er enda noen av dere som har glemte å kjøpe boka «Konsentrasjonsleiren Ilebu», den vel skrevne og verdifulle minneboka fra den beryktede leiren. Nytt sjansen før opplaget er helt utsolgt — boka blir ikke senere å få. 167 sider med fargestrykt omslag. Send kr. 8.50 til «8. Mai» og De får boka diskret tilsendt. Eller spør etter den hos «8. Mai»s kommisjonær i Oslo.

Et begrenset opplag

av den oppsiktsvekkende bok om Rostockmøtet og besettelsen av Danmark

«Fra utrykte kilder»

Kr. 5,— plus porto mot oppkrav fra Hafrank, Nordstrandshøgda p. a.

Bekjentskap ønskes

Høg, lys bonde i 30 årsalderen, ønsker å bli kjent med kjekk og grei jente. Gjerne en som er ensom i livet eller rammet av rettsoppgjøret. — Bil. nr. «Sommeren 1951 nr. 193».

Pensjonat.

NS bondejente som vil forsøke drift av pensjonat kan få overta midstor ny sidebygning på vakker østlandsgård, 4 mil fra Oslo. Bill. nrk. «Nær stasjon nr. 210».

Gerhardsen gir forsikringer om ting han ikke vet

Det virker utvilsomt kredittstyrkende, når en mann som selvstede statsminister Gerhardsen kan forsikre amerikanerne, at kommunismen holder på å dø ut her i landet. Ifølge Ass. Press sa han dette på en pressekonferanse i Minneapolis 22. 5. 51 under sitt amerikabesøk. Det er bare ca. 50.000 kommunister igjen sammen liknet med de 180.000, som stemte kommunistisk i 1945. Tilbakegangen skyldtes, sa han, at man hadde fått anledning til å se anskueliggjort infiltrasjonstaktikken i andre land som f. ex. Tsjekkoslovakiet.

Men er nå dette så sikkert? Vi deler ikke statsministerens blåøyhet og vi kjenner til hvorledes misnøyen mistotet griper om seg ennog innen hans egen leir. Riktignok er det så, at de fleste på valgets dag selvoppgitt går inn i fårefolden, fordi de ikke vet noe annetsteds å stemme, men det kan vare noen tid — ikke bestandig. Mange søker ut til høyre, men like mange ser tiden an i håp om å oppleve at kommunistene får et reelt, nasjonalt program. Femtekolonnen er i full blomst, den arbeider forsiktig og i det skjulte men den er der, og skulle det komme til alvor og kom

Vis samkjensle!

En tidligere NS-familie, bestående av 5 voksne personer, mistet hjem, innbo og alt utstyr ved Bestum-brannen 5. mai. Vi ber meningsfeller som måtte ha anledning til det, om å hjelpe familien til tak over hodet. Det trengs 2 rom og kjøkken ell. adg. kjk. Av h. t. arbeidsstedet må eventuelle tilbud begrenses til steder i noenlunde nærhet av Oslo. Godhetsfullt send melding til Forbundet, Kierschows gt. 5, Oslo. — Tlf. 37 76 96.

Fra Forbundet.

Som før kunngjort blir Landsledelsens møte i år holdt på Nordtun i Frol (ved Levanger) i dagene 8. og 9. juli. Frammøte første møtedag kl. 10 fm.

Utenom de møtorepresentanter som får særskilt innkalling, vil også andre interesserte ha adgang til å møte. De vil — etter forsamlingens eventuelle bestemmelse — kunne delta i debatten, men har etter vedtektene ikke stemmerett. Det vil være meget ønskelig at flest mulig nytter denne møterett til å skaffe seg direkte orientering om Forbundets arbeid og oppgaver. De som ønsker å delta, kan skaffe seg møtelegitimasjon ved henvendelse til Forbundets sekretariat eller Forbundets tillitsmann på hjemstedet. Oppgi nøyaktig, navn, stilling og postadresse.

Innkvartering vil i den utstrekning det er mulig bli besørget av en lokal innkvarteringskomite. Henvendelse bør i fall man ikke kan ordne med innkvartering på egen hånd, skje snarest mulig til ko-teens formann, major Sverre Henschien, Levanger. De anmodninger om innkvartering som er sendt sekretariatet, blir av dette videre-sendt til komiteen.

Husk at møtetiden faller i den første ferietid og at det derfor vil være nødvendig å sikre seg plass på jernbane og båter i tide.

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING.

Kierschows gt. 5, Oslo.

Tlf. 37 76 96.

GULVBELEGG

Vårt magnesittbelegg, marmorert og ensfarget, for bad, kjøkken butikk, nedslitte trapper m. m. bør prøves. Bruksanv. for legning, medfølger bestillingen. Telef. 15 b.

KRØDEREN FRUKT og BÆR,
Krøderen.

Dressen kan vi sy —

hvis De har stoff med tilbehør. 20 års praksis. Skriv etter mål-skjema. Sylønn kr. 80.00.

P. Sporsems Konfeksjonsfabrikk — Aukra.

Flink typograf

hånd- eller maskinsetter, som ønsker gå sammen med en annen fagmann for overt. av igangværende trykkeri, bes innlevere billett til dette blads eksp., merket «Trykkeri 1951 nr. 198».

Lite gårdsbruk

eller småbruk, beliggende helst ved Mjøsa ønskes kjøpt av energisk, om-gjengelig liten fam. m. erf. frukt dyrking. Kårkontr. kan inngå i overdr. — Bill. nrk. «Gjerne gjensidig hygge nr. 192».

Hvem kan hjelpe?

Kultivert alenestående frue i ledende stilling søker hjelp eller lån kr. 1000 som skal brukes til fortsatt saksbehandling p. g. a. falsk anklage mot meg av min jøssingmann. Avdrag 100 kr. pr. måned. Sikkerhet i lønn. God rente. Bill. nrk. «Hjelp til nytt hjem nr. 214».

Hvem har bruk for meg?

Tidl. frontkjemper, 26 år, gift og et barn, søker arbeide. Kontor, lager eller hva, hvor og når som helst. Alt har interesse. Gode at-tester. Bill nrk «Snarest nr. 205»

To landsungdomar

Det norske folks nasjonale holdning

— Forts. fra side 1 —

Side 137: «Ellers møtte man svikonen og kompromisset særlig hos misnøgd grupper som følte seg tilsidesatt: Bønder har som bekjent vært misnøgd siden den første større byvokste fram og har aldri utmerket seg ved noen særlig overutviklet samfunnsånd — en kan iallfall trygt si, at det gjelder en viss type østlandske storbønder. Enda dårligere beventd med samfunnsånd har det vært hos den type forretningsmenn som under krigen utviklet seg til brakkebaroner med og uten partimerke, eller de små livsdyktige kjøpmenn på hjørnet som bare tenkte på sitt eget, innrettet seg og til og med abonnerte på Deutsche Zeitung uten å kunne et ord tysk alt våren 1940. Det var det store

serene i Sør-Norge — like til den dag da de fleste av dem, tross varsel, tok sin uniform på, satte seg tålmodig til å vente og villig lot seg hente til tysk krigsfangenskap. — Noen av de stripe blant dem mente til og med at de kunne avskrive en tvilsomt politisk fortid ved sin villighet til å la seg arrestere, blant dem en av de norske oversettere av «Mein Kampf». Kan-skje hjelper det også —».

Side 139: «— En general utvikler neppe sine krigeregenskaper ved å kontrollere brusfabrikker en vesentlig del av sitt liv; men han burde vel kunne bevare sine alminnelige moral-ske kvaliteter mellom brusorkene. For det er tross alt det aller vesent-este i krigeregenskaper, og det er det som

med samfunnsånd har det vært hos den type forretningsmenn som under krigen utviklet seg til brakkebaroner med seg selv som eneste ansvar for de små livsdyktige kjøpmenn på hjørnet som bare tenkte på sitt eget, innrettet seg og til og med abonnerte på Deutsche Zeitung uten å kunne et ord tysk alt våren 1940. Det var det store flertallet av denne type som gjorde enhver større aksjon blant de nærings drivende umulig og på forhånd dømte den til å mislykkes. Men de var «jøsinger» alle sammen.

Side 138. «— det er grunn hvor en hadde grunn til å vente og krav på å finne en bedre holdning. Det gjel der ikke minst alle våre akademikere som samfunnet hadde gitt de best mulige forutsetninger for å reagere riktig. Ingen hadde kanskje ventet så altfor mye av en kommersielt innstillet stand som tannlegene eller de i utlandet utdannede dyrlegene. Men vi hadde ventet en annen fasthet hos advokatene som jo burde hatt visse forutsetninger. — Og helt fra 9de april kunne vi hatt krav på å finne en annen holdning hos storparten av offi-

O. Gythri

Dronningens gt. 7, Oslo.

Kjøtt, flekk og pølsevarer.

Godt utvalg i pålegg m. m.

Side 139: «— En general utvikler neppe sine krigeregenskaper ved å kontrollere brusfabrikker en vesentlig del av sitt liv; men han burde vel kunne bevare sine alminnelige moralske kvaliteter mellom bruskokene. For det er tross alt det aller vesentligste, viktigere enn all yrkesdyktighet. De hadde vel ikke kastet bort sin tid på brusflasker alle generalene i Sør-Norge, iallfall ikke han som fant veien til Sverige så forunderlig kort».

Side 142: «— helt fra de dagene «so sialisten» Magnus Nilssen begynte å løpe i trappene hos de nye makthavere og Fritt Folk eller Deutsche Zeitung fikk sine første annonser blant forstandige og framsynte forretningsfolk».

Ja, dette var noen prøver på det bilde Nic. Stang gir av jøssingene. — Det tradisjonelle eselspark til Sverige mangler selvsagt ikke, man skulle nesten tro at Stang må ha vært en av de meget få som ikke mottok «sven-skepakkene». På side 140 skriver han: «La oss takke skjebnen for at vi i 1905 fikk en prins fra det demokratiske Danmark og ikke fra vårt gamle broderland med dets sosiale snobberi, reaksjonære hoff- og høgrekretser og de kloke, knapptellede «radikalere» — en prins fra landet hvor man er nådd så langt at man for lengst er holdt opp å gjøre dumheter, og hvor man har så god råd på alle andre ting at man ikke har råd til å følge sine følelser».

«8. Mai»

kronikk 29. juni 1951

Quasipoliticus:

Frankrikes evige skam

Et symptom på Europas elendighet

Et menneske på 95 år, altså en olding sitter på en værhard øy utenfor Frankrikes vestkyst. Han har sittet der i 5 år, og skal sitte der resten av sitt liv. Men han oppholder seg på en slik øy, ikke fordi han selv ønsker det for å dø fjernt fra menneskene og deres ondskap i nærheten av evigheten, havets og brenningenes uendelighet. Andre enn han selv, enn nære slektninger, har fjernet ham med makt fra det eneste naturlige oppholdssted for hans liv så vel for hans død: midt i Frankrike, midt blant et folk som han elsket og ga seg selv for, og som en gang i trofast kjærlighet også ga seg selv for ham på slagmarken.

Altså er dette gamle menneske en forbryter, for kun en forbryter over man makt og tvang mot i denne ærverdige alder, kun et menneske som i ondskap bryter det samfunns lover han tilhører, støter dette samfunn bort fra seg, figurlig og bokstavelig, slik som det er skjedd her. — Men heller ikke dette er forklaring nok for oss. Ikke en hvilken som helst forbryter gjør seg «fortjent» til en slik reaksjon fra lovens håndhever. Forbrytelsen må være grov, og den må være grov i stigende grad, når det gjelder å anvende en og samme målestokk, en og samme straff på forbryttere i stigende aldre. Hva er det da for en

fryktelig forbrytelse dette eldgamle menneske har begått, siden samfunnet reagerer mot ham som han skulle være i sin manndoms beste kraft, med der største beherskelse av tanker og handlinger? Er vi i det hele tatt i stand til å forestille oss hans forbrytelses vesen? Må den ikke rake like langt inn i ondskapens uendelighet som han selv, forbryteren, raker over et naturlig sammenlikningsobjekt i alder og alders visdom? — Har han begått et mord? Har han myrdet et menneske, en fiende, han som er så gammel at han knapt kjenner sin hudstru, han som er så gammel at han neppe formår sikte med et våpen, neppe formår å skjelve giftstoffene fra hverandre, for å kunne blande dem i et beger? Om det var så, vi skjønner jo lett at dette ikke er nok til å utestenge et slikt menneske så vel fra livet som fra døden. Men hva er da det ut over alle grenser opprørende dette stakkars menneske har gjort seg skyldig i? Noe som er verre enn å myrde, enn mord i alle former? Vi vet det; det må være landsforrederi! Forrederiet er det forferdelige. Men forrederi er ikke problemøst, ikke enhver form av det er til det ytterste nederdrekkelig sammen med sin ondskap. Og det som et vesen på gravens rand måtte ha begått av slikt forrederi, det betinger ikke den ytterste straff

medmindre hans gjerning er et spillbilde på forrederiet i dets hele vesen, ikke en enkelt side ved forrederiet, men forrederiet i dets mangfoldige former, så vel som i dets dybeste grunn. Ja, ikke nok med det. Denne hans gjernings refleks av forrederiet som sådant, det kan ikke være en enkelt handling i hans, forbryterens liv, heller ikke et mere eller mindre begrenset handlingssett, et større eller mindre utsnitt av hans livsgang. Men hans liv må simpelthen være ett med forbrytelsen. Hans tidligere leveår må ha båret bud om forrederske karakter tilbøyeligheter, i små og større livsforhold, for i alderens fylde å la disse tendenser springe ut i hele sin velde, avsløre seg i et forrederienes forrederi!

Vi bever ved tanken på dette ytterste av straff og av forbrytersk skyld, men vi krymper oss i fortvilelse, når vi med ett blir revet ut av våre drømmende fantasier ved navnet, ved klangen av navnet på den person som opprinnelig satte våre medfølelser i bevegelse: Marskalk Pétain. Ved denne konfrontasjon av drøm og virkelighet er det likesom tilværelsen plutselig står stille, for at vi skal kunne la oss gjennomtrengte av livets to store motstridende krefter samtidig, av det uendelige mørke og det uendelige lyse.

Men hva der for oss er lysheten selv, Pétain, det har kanskje ikke den samme lysvirkning over — alt og for alle. Særlig hos en oppvoksende ungdom, tenker vi, som knuges av en bevisst kosmisk løgn, er vel også dette billede trukket inn i forfalskningens sfære, for at det skal miste sin glans og tiltrekken-de kraft. La oss derfor i korte trekk minne om det som for «erfarne» er en kjær sannhet. Hans navn er jo særlig knyttet til Verdun, men sine nesteående ikke bare militære egen-

ke vet noe annetsteds å stemme, men det kan være noen tid — ikke bestandig. Mange søker ut til høyre, men like mange ser tiden an i håp om å oppleve at kommunistene får et reelt, nasjonalt program. Femtekolonnen er i full blomst, den arbeider forsiktig og i det skjulte men den er der, og skulle det komme til alvor og kom munistene får noe å fare med — f. ex ved et plutselig vellykket framstøt fra øst, da vil vi få oppleve overraskelse, som vår nåværende Kerenski-regjering neppe har ventet.

det er et uhørt sløseri med arbeidskraft som bare kan resultere i byråkrati. Og det er også akkurat hva denne enorme statsmaskin er blitt til: et papirbyråkrati uten like. Det er så mange instanser som skal ha sitt ord med i laget om nesten hver eneste liten bagatelsak at effektiviteten må lide.

Noe synlig aftenliv har ikke Washington. Gatene er tomme og triste allerede ved 19-tiden og mange restauranter stenger alt kl. 20. Barer får dog holde åpent til kl. 2 hverdager og til midnat lørdager og søndager. Det fins en del kinoer i byen, men bare ett teater.

Men byen har 350 brennevinsbutikker og 615 såkalte «bottle clubs» hvor man kan drikke og more seg hele natten, hvis man er medlem. Det er bak lukkede dører Washington lever sitt nattelig, men de fleste går tidlig tilsengs, for i mange departementer begynner arbeidet allerede kl. 8 om morgenen.

skaper viste han kanskje best, da han som fransk øverstkommanderende etter Nivelles mislykte vår-offensiv 1917 formådde å gjenopprette disiplin og tillit blant de franske tropper. Han ble til slutt belønnet med den sjeldne utmerkelse: — Maréchal de France. Kan et menneskes løpebane være mer lysende? Men har han da etter dette begått noe som kan utslette en slik fortid, eller i det minste fordunkle billedet? Nei! Intet som kan rokke ved det foregående, på den ene eller den annen måte, men tvert i mot noe som må ansees som kronen på hans livsverk i full overensstemmelse med det beste ved ham. Når vi nemlig erkjenner som det fremrakende gode ved Pétain at hans liv var det å tjene Frankrike, da må den handling enn mere stå som en virkelig-gjørelse av det gode, ved hvilken han ikke bare tjente sitt fedreland, men også stilte seg fram som en av den internasjonale rettstilstands få forkjempere mot den internasjonale rettsløshet og barbari. Det siste (barbariet) var det nemlig man ville av ham, da man (Reynaud) i 1940 under Frankriges sammenbrudd kalte ham inn i den franske regjering. Man ville — så sier man idag — at det skulle kjempes til full be-tendelse av landet, og så skulle motstanden fortsette som underjordisk motstandsbevegelse. Dette, om for noe, skulle hans aktivitet vies. Men Pétain valgte ikke dette, men å for bli tro mot det beste i seg selv og det bærende i europeiske retts- og kulturprinsipper. Pétain var Frankrikes legitime statssjef, så lenge han var statssjef. Enhver form for lojalitet tilkom alene ham.

Nå øyner vi det uhyrlige helt ut. Vi konstaterte at den straff som er pålagt en olding å sone, i dette tilfelle betegnet det ytterste av strenghet, at oldingen er marskalk av Frankrike, Pétain. Vi måtte postu-

lån kr. 1000 som skal brukes til fortsatt saksbehandling p. g. a. falsk anklage mot meg av min jøssingmann. Avdrag 100 kr. pr. måned. Sikkerhet i lønn. God rente. Bill. mrk. «Hjelp til nytt livsmot nr. 214».

Hallo Oslo.

Jeg søker værelse eller deling leilighet hos fam., gjerne med barn. Halverer alle utgifter. Bill. mrk. «Massøse nr. 213».

Husbestyrerinne.

Jeg søker på denne måte å komme i forbindelse med en bra bondejente som selvstendig kan forestå husholdningen på gården Ingen folkehusholdning. Personlig konferanse. Ingen husmor. Ikke for ung. Bill. mrk. «Fremtids-post nr. 211».

Bekjentskap ønskes

med NS bondejente sist i 30-årene. Formål ekteskap. Bill. mrk. «Bonde nr. 212».

lager eller hva, hvor og når som helst. Alt har interesse. Gode at- tester. Bill mrk «Snarest nr. 205»

To landsungdomar

med ein 7 mnd. yrkesskule i målarfaget og litt praksis, ynskjer målararbeid. Gjerne på austlandet. Arbeidar sjølvstendig. Billet mrk. «Arbeidsvillige nr. 200».

Hvem kan

låne en NS-mann kr. 1500,— ett år mot 5 pst. renter og avdrag 500 kr. pr. år for innkjøp av mo-

Slåmaskin

Brukt i hestes slåmaskin kjøpes straks. Oppgi pris og merke.

O. Synstelién,
Nord-Torpa.

Bekjentskap.

NS-mann, 37 år, 1,78 h., slank. Bosatt østl. ø. bekj.sk. hygg. dame 25-35 år. B. m. «Foto nr. 199»

lere en skyld som, svarende til straffens størrelse, selv overskred alle vanlige forestillinger om forbrytelse og skyld. Men Pétain er ingen forbryter! Han har ikke bare ikke begått noe som svarer til eller kommer opp imot det postulerede onde, men ikke engang en forbrytelse overhodet! Hans liv var ingen forberedelse til en forbrytelse, hans alderdom hvilte trygt i det beste av fransk tradisjon, og fremtrådte selv i en siste tapper handling, til beste for Frankrike og Europa. Men så uen delig der ved klostet, disharmonien, er, mellom hans faktiske liv og hans sanne vesens verd på den ene side, og hans skjebne på den annen side, så uendelig er Frankrikes skam for seg selv og hele verden. Med dommen over Pétain har Frankrike dømt det beste i seg.

Men Pétains skjebne er ikke bare en evig skam for Frankrike, den har betydning langt ut over det. Vi tenker på det Europa som er vitne til det hele, men tier. Det Europa, som har alt av arv og tradisjon, alt av muligheter, men som lar alt komme for at det skal gå under. Det ser i denne tid ut som Europa har beruset seg i dette å la det gode og det beste gå til grunne, som om det med vellyst soler seg i sin egen åndelige, kulturelle fattigdom og moralsk maktløshet. En gang hørte og leste vi om at en verden, særlig det erverdig Europa, dirret av protest mot at to dødsdømte mordere (Sacco og Vanzetti) måtte vente på sin endelige skjebne. Enten må menneskene på kort tid ha forandret seg mere enn det etter menneskelig og vitenskapelig mening antas mulig, eller pressen, verdenspressen, må ha hatt en bestemt grunn for å «gjøre en sak» av hint tilfelle. I lys av det som skjer i vår egen tid må den dramatiske hendelse fra den gang nødvendigvis fortone seg som et mysterium. Hva var disse morderes år

mot de 6 år den gamle helt har sittet forvist? Europa applauderer! — Vi kan tenke oss som en mulighet at menneskene har forandret seg så meget. Vi kan i høy grad også tenke oss den mulighet at pressen, som den gang, også nå har sine bestemte grunner. Men hva enten det ene eller det andre, eller begge deler i vekselvirkning er tilfelle, like ry-stende er den taushet som hviler over Pétains skjebne. En gang imellom føler et naivt menneske trang til å erklære at han tror Pétains motiver var gode. Pressen kan tillate det. For de som ønsker denne utvikling har også oppnådd sitt: Det europeiske menneske er blitt «vort» til masse-menneske, det er ymvet og så sløvt overfor det edle, det er like glad overfor rettferdighet, ja det er i ferd med å bli et lyg-redskap for onde gjerninger, vanværende handlinger.

Kanskje også andre har stunder da de blir fylt med avgrunnssdyp for tvilelse ved tanken på Pétains skjebne, ja ved fornemmelsen av hvor nesten meningsløs selv medfølelsen er. Tenker vi på en mulig betydning, nytte, av våre tanker og følelser for Pétains jordiske tilværelse, da er svaret: ingen. Men om vi erkjenner, at dette «tilfelle» ikke bare er et vitnesbyrd om Frankrikes evige skam, men også et symptom på Europas elendighet, da kan denne erkjennelse gi oss den klarhet som ofte er nødvendig for den indre likevekt. Og på den annen side: Det å se hen til det edle er godt for sjelen

Quasipoliticus.

P. s. — Artikkelen er skrevet for tillatelsen til å overføre Pétain til fengselsykehuset. Hvert ord har til tross for det sin fulle gyldighet.

D. s.

Representerer De den «almene» oppfatning, herr «Paria»?

Deres artikkel «Uten oss», gjengitt i «8. Mai» den 16. 3. d. å. er vist noen oppmerksomhet. I et militært tidsskrift er et utdrag av artikkelen gjengitt. Redaktøren har, muligens med rette, satt fram den påstand at «8. Mai» viser stemningen i tidligere NS- og frontkjemperkretser. Men la det med en gang være sagt at ikke alle deler denne Deres meget passive oppfatning av vårt forhold til samfunnet i dag. Vel er der forhold en kunne ønske endret, men jeg er overbevist om at De intet vil oppnå ved denne Deres ene og alene negativt innstilling. Hvordan De på den annen side skader alle de som sliter, ikke for å ro seg i land som De kanskje ynder å betegne det, men for å få vasket av seg det stempel vi har fått på oss, ved å vise uselvsk innstilling og villighet til samarbeide, det kan De ikke ha den ringeste ide om.

De skriver bl. a.: «Burde ikke vi utstøtte oppriktig talt ta situasjonen med knusende ro nå og la panikken få fortsette å gro

bare der hvor den hører hjemme». — Deres idealer kan ikke ha stukket svært dypt og ordet fedreland har De øyensynlig bare stiftet tilfeldig be- kjentskap med som en frase folketa- lere av og til gjør seg bruk av. De dømmer med egne ord frontkjemper som lykkejegere. Den kategori men- nesker De øyensynlig tilhører skulle aldri ha blandet seg inn i dette. De minner meg meget om en tegning i Punch som viser en tysk familie etter der 1. verdenskrig hvor familien har sin vanlige morgentime i hat. Elastit- et, dette begrep kjenner De øyen- synlig ikke. Det har i denne forbin- delse ingen ting med «overløper» å gjøre, noe De kanskje med Deres, tan- kegang vil påstå. Historisk nesten å er det ikke det vi har gjennomlevd de siste seks årene, og martyr blir en som kjent ikke for etter sin død. — Husk endelig på det, herr «Paria», martyrtitelen først etter Deres død!! Kan De, herr «Paria», forsvare at all ungdom, som har vært innblandet i «Rettsoppgjøret», skal innta den sam- me holdning som Dem overfor situa- sjonen i dag? Jeg tror ikke det, hvis De tenker Dem nærmere om. Vi er borgere av et land, som vi etter fat- tig evne forsøkte å støtte under krig- en ledet av vår innstilling til land og folk. Denne vår innstilling lar seg ikke skalte og valte med, ei heller er det noe en legger på hyllen etter før- ste runde. Utviklingen i dag berører oss like meget som alle andre, og in- gen av de grunner De framfører er vektige nok til at vi kan stille oss utenfor. Kanskje kan De sette Dem vel tilrette og med god samvittig- het (?) se situasjonen utvikle seg uter å røre en finger. Jeg kan det ik- ke, og jeg tror å kunne si at det er mange av samme oppfatning.

Jeg har alltid regnet «8. Mai» som et positivt innstiftet organ, men jeg fin- ner det meget betenkelig og sogar uansvarlig overfor en stor del av dem som berøres av denne sak, at bladet tillater slik meningsytring framsatt som om det skulle være den samme gruppe menneskers generelle innstil- ling. De refleksjoner det militære tids- skrift gjør, kan være ganske forståe- lige, kanskje meget på grunn av det øyensynlig ringe kjenskap det har til den almene innstilling innen nevnte kretser. Jeg håper med rette å kun- ne si, at De ikke gir uttrykk for den samme almene innstilling. Jeg tror nemlig ikke at det er Deres stalle, ne- gative innstilling som er den altover- veiende, ei heller den å ville tigge om å bli tillatt å «vende tilbake» til sam- funnet, men en likestilling, hvor vi kan yte det samme som andre under de samme betingelser. Dette kan vi aldri vente å oppnå uten selv å vise vår villighet, ved selv å være aktive. de første til å vise evnen til samar- beid. Da først har vi anledning til å vise at vi er stemplet feil. De må så gjerne kalle dette blåøyethet. Dette er den smale veg, men De foretrekker

øyensynlig å slutte før De har begynt — spille martyr — ja sogar forsøke å lage vanskeligheter for dem som gå den vegen.

Jeg skal ikke nærmere komme inn på andre punkter i Deres artikkel. Ba- re skal jeg få lov å nevne at den opp- fatning De har av russisk krigsfan- genskap kontra våre nåværende fan- geleire, så alt for tydelig viser Deres innstilling, Deres forsøk på å sette saken opp ned. Kunne De ikke ha fun- net et mindre svakt grunnlag å byg- ge Deres hetspropaganda på? Jeg tror De ville vært av en noe annen oppfatning om De hadde fått se noen transporter av hjemvendte krigsfan- ger til Tyskland de senere år.

De kan ikke vente at ungdommen, slik som De øyensynlig håper å kun- ne klare det, skal leve livet gjennom bygget på hat og en misforstått selv- godhet og ved stadig å ripe opp i gam- le sår.

Jeg skal til slutt bare få spørre Dem hva De mener med dette:

«Vi tror neppe det er særlig mange NS-folk som føler noen takknemlig- het eller utpreget ønske om å ofre liv og lemmer for vår høyt eledede jus- tisminister eller hans kollegaer». — Jeg går ut fra at dette kun er mal- plaserte sleivord og ikke slik, som det også kan forstås ved å sette seg inn i Deres stilling under krigen, at De sluss for enkelte høye personers framgang uten tanke på land og folk. Hele Deres artikkel kan nesten få en til å tro at Deres beveggrunner un- der krigen var diktert ut fra den sist nevnte grunn.

Jeg beklager altså å måtte skuffe Dem ved frivillig å trekke meg ut av den «vi»-kategori De så skropelig og muligens ubevisst ondsindig har opp- konstruert.

J. B.

Vårt blad søker i den utstrekning det er mulig å gi plass for innlegg med avvikende oppfatninger i de for- skjellige spørsmål som interesserer oss.

De som skriver må bestrebe seg for å være saklig og bruke vel over- veiende argumenter — og ikke bare ord og atter ord med påstander.

Det er er meget god ting å søke å forstå hverandres synsmåter.

Red.

Befalsskolene mangler elever

Er det forsvarsviljen som klikker

Det er liten tilgang til våre befals- skoler, og det må jo ha sin, for- klaring. Tiltross for at betingelsene for befalsskoleer er blitt betydelig for- bedret, er søkningen mindre enn noen gang tidligere. Knapt nok en av hæ- rens befalsskoler har fått søkere nok til å fylle de plassene, som det var forutsatt å sette igang i år.

Tanke og ordets frihet er livsnerven i menneskelig tilværelse

Landsmøtet i Frol

Slik som sommeren har artet seg, er tildels onnetidene blitt forskjøvet, og dette har i gjen gitt seg utslag deri at en rekke av Forbundets folk ut- over landdistriktene ikke ser seg i stand til å kunne møte på Landsledelsens årsmøte i Frol den 8. og 9. juli.

Dette forhold er meget bekla- gelig, — selvom forfallsgrunnen i dette tilfelle selvsagt er sær- deles forståelig. Det hadde vært å ønske at våre årsmøter kunne ha manifestert seg som det sto- re, landsomfattende oppbud, som en eksponent for den mot- stand mot urett og overgrep som oppgjørets ofre har reist, og som heldigvis jevnt over er i en stadig økende vekst. Av- standene er store i dette landet og mulighetene for den direkte personlige kontakt mellom me- ningsfellene er små. Desto vik- tigere er det at de årlige felles- møter blir så representative at det gjennom de møtende kan bringes nye impulser tilbake til alle de distrikter i landet der det overhodet finnes folk som innser nødvendigheten av å få oppgjøret revidert.

De svar som Forbundet har fått på sine innkallinger, viser at vi i år må savne nærværet av mange som har vist seg som aktive og initiativrike medkjem- pere og som vi hadde gledet oss til å kunne treffe sammen med til drøftelse av våre oppgaver. Heldigvis har de fleste vært i stand til å gi anvisning på vara- menn og sammen med den gam- le, utrettelige garde som alltid er å finne tilstede der det gjel- der «saken», borger disse for at møtet i Frol skal bli et godt be- søkt møte med gode muligheter for resultatbring. forhandlin- ger. At den innbyrdes forholds-

messighet mellom distriktenes representasjon kan hende blir forskjøvet i noen grad, får ikke hjelpe. Når alt kommer til alt så er det jo heller ikke utprege- de distriktssaker som samler os til disse årsmøter. Det er en fel- les interesse som kaller på oss, ens for alle og enhver hvor som helst han enn hører hjemme i landet.

Selv om det som skal drøftes ikke har tilknytning til noe en- kelt distrikt, så sier det seg li- kevel selv at det vil være av be- tydning at representasjonen kan bli så omfattende som mul- lig. Ikke minst av hensyn til den etterfølgende orientering overfor dem på hjemstedene som har måttet holde seg hjem- me.

Det er derfor sentralledelsens innstendige ønske at hver og en som over hodet har mulig- het for det, gjør hva de kan for å kunne være til stede. Ta deg tid og ta deg råd til denne rei- sen! Det styrker og ansporer å være med i en mønstring av me- ningsfeller, det gir anledning til et innblikk i arbeidets plan- leggelse og gang, som man el- lers har vanskelig for å erhver- ve seg, og det gir en muligheter for å kunne legge fram og få drøftet de ting som man per- sonlig måtte ha på hjerte og som kan hende er av en vesent- lig interesse for oss alle.

Riv deg løs! Hopp bukk over besvær og betenkeligheter! — Slutt opp om lendumøtet og vis i handling at «vi løfter i flokk!» Jo flere aktive, desto større tyngde, og jo større tyng- de desto sikrere resultater!

Velkommen til Nordtun den 8. juli. Forbundssekretæren.

UKEN

DEN AMERIKANSKE høykommissær John J. McCloy ga i sin siste kvartalsberetning en over- sikt over de rettslige tiltak mot krigsforbrytere siden 1945. Herav fremgår, at det av den Internasjo- nale Nürnbergdomstol, de amerik- ske domstoler med sete i Nürnberg og den amerikanske militærdomstol i Dachau, er avsagt 1621 dommer. Av disse var 275 dødsdommer. I 371 saker ble de tiltalte frikjent, benå- det eller løslatt. . . Videre fremgår det av beretningen at fra den ame- rikanske sone i Tyskland, har 14 andre stater tilsammen fått utle- vert 4429 personer. . . Av disse ble 1573 utlevert til Frankrike, 1367 til Polen, 748 til England, 329 til Tsjek- koslovakia, 53 til Jugoslavia, 34 til Sovjet, 23 til Østerrike, 3 til Gre- kenland og 2 til Italia. Resten for- deler seg på Belgia, Danmark, Nor- ge, Luxemburg og Nederland. (Die andere Seite, nr. 2 - 51.)

ET DEKRET som omgjør marsjall Pétains straff fra livsvarig fengsel til livsvarig in- nesperring på et militærsykehus, ble lest opp for marsjallen mandag. Han var imidlertid så svak, at han ikke kunne undertegne en erklæ- ring om, at han hadde hørt dekret- et. (Adresseavisen 19.6.51.)

DA DET HAR VIST seg at Sydtyskland og Tyrol — nøy- aktig som ifjor — igjen er blitt de foretrukne feriesteder for den over- veiende del av det danske reisepub- likum, har de tyske og østerrikske statsbaner opprettet en serie nye «kstratog direkte fra Kiel til Inns- brück og vice versa. Denne nye eks- pressforbindelse, «Edelweiss-Eks- pressen», er et desidert turiststog med 6 sovevogne, spisevogner med servering natt og dag samt en rul- lende smukt utstyrt dansesal med musikk og bar hele natten. (Ber- lingske Tid., 19.6.51.)

UNGARN har meddelt at det straks vil inn- stille bruken av Hamburgs frihavn for den ungarske import og eks- port. Denne beslutning er en følge av den vest-allierte kontroll med strategiske råmaterialer til østso- nen. (Aftenposten, 19.6.51.)

ETTER HVA DET fremgår av en beretning fra det japanske utenriksministerium er nå alle prosesser mot japanske krigs- forbrytere avsluttet. I de ca. 5000 saker som er behandlet, ble 1000 anklagte dømt til døden og 400 til livsvarig fengsel. Av de 1000 døds- dommer er hittil 850 fullbyrdet. (Die andere Seite, nr. 2 - 51.)

EN VENTER AT DEN vest-tyske forbundsdagen i neste måned vil vedta en lov som gjør

Falkenhorst mili- tær rådgiver for England

En regner med at general Gehlen vil bli vesttysk for- svarssjef.

Privat til «8. Mti» fra Bonn.

I DE SISTE DAGER har det gått forlydender om at den tidligere tyske militærattache og ambassadør, general Ott, skal være utsett til øver- ste forsvarssjef for Vest-Tyskland. — På vel underrettet hold i Bonn fester man imidlertid ikke lit til disse for- lydender. Det nevnes at det er andre kandidater til denne viktige stilling, og at den som har mest utsikt til å bli valgt er general Gehlen. Under den annen verdenskrig hadde general Geh- len en kommando østpå og han er kjent som en fremragende kjenner av russiske forhold. General Gehlens ut- nevning kan ventes forholdsvis snart og det sies at han vil omgi seg med de mest fremragende militærsakkyndige fra den annen verdenskrig. Som en av Gehlens nærmeste medarbeide- re nevnes pansergeneralen Guderian, som har en høy stjerne hos de vest- allierte for sin dyktighet. Blant andre navn som nevnes er også general von Falkenhorsts. Det opplyses i infor- merte kretser at den tidligere tyske øverstkommanderende i Norge i len- gere tid har oppholdt seg «vestpå» i egenskap av rådgiver. Med dette ut- trykk mener man England. Forlyden- der vil vite at von Falkenhorst har hatt sitt kvarter i Aldershot.

Bøndene tar seg sammen

Kaster Arne Rostad som formann i Bondelaget

Det største feilgrep Norges Bondelag har gjort var å sette Arne Rostad inn som formann etter den hæ- derskronede Joh. L. MELLBYE. Stats- råd Mellbye ledet i en menneskealder

ha «kvalifisert» seg til stillingen. — Man måtte ha vært arrestert under okkupasjonen, da va. man «kvalifi- sert», både til stortinget og som topp figuren ellers. Det var derfor en lett

Falkenhorsts. Det opplyses i informerte kretser at den tidligere tyske øverstkommanderende i Norge i lengere tid har oppholdt seg i vestpansiske kretser i Norge. Med dette uttrykk mener man England. Foriyden-der vil vite at von Falkenhorst har hatt sitt kvarter i Aldershot.

De samme betingelser. Dette kan vi aldri vente å oppnå uten selv å vise villighet, ved selv å være aktive. Dette er til å vise evnen til samarbeid. Da først har vi anledning til å vise at vi er stemplet feil. De må så gjerne kalle dette blåøythet. Dette er den smale veg, men De foretrekker

De gode nordmenn i Oslo demonstrerer med ikke å heise flagg på den svenske nasjonaldag

Slik viser nordmennene sin takknemlighet

I MAI IAR kjørte sporveier og busser i Stockholm med norske flagg og det var rik flagging også i andre byer og utover landet til ære for den norske nasjonaldag. Telegrammer meldte om det til norske aviser. Senere har våre aviser inneholdt en rekke oppfordringer til publikum om å minnes Danmark og Sveriges nasjonaldager på samme vakre måte. Tirsdag 5. juni var det Danmarks nasjonaldag og en mengde Osloborgere hadde fulgt oppfordringen og heist sine flagg. Det var virkelig vakkert og hyggelig å se, og avisene konstaterte suksessen.

Dagen etter, onsdag 6. juni fulgte den svenske nasjonaldag, men dessverre, bare få av Oslos borgere syntes å ville minnes den. Fra min balkong ut mot en av Oslos største og mest representative gater, kunde jeg tirsdag telle 9 flagg, men onsdag bare 2! Altså 9 — 2 i Danmarks favør.

Ved en flere timers rundtur senere på dagen gjennom forskjellige hydelser var det med en beklemmende følelse man måtte konstatere at utrolig få hadde fulgt oppfordringen. I centrum hadde en rekke institusjoner og mange store firmaer heist flagg, men det hele virket fattigslig. Sett på bakgrunn av de mange appeller i pressen og «danske-flaggingen» da-ge før fikk det hele en viss demonstrativ karakter. Når Oslo vil flagge, ser det jo ganske annerledes ut i våre gater!

Under okkupasjonen syntes Oslo-befolkningen det var svært gildt med de titusener på titusener av «gavepakker» som oppfrende svensker sendte hit, og man sto i kø for å få «svenskесuppe». Tenk også på strømmen av nordmenn som rømte over grensen og ble mottatt med åpne armer! Men ikke før var Norge blitt «befrikket», før Ola Nordmann satte seg på sin høye hest og så ned på svenskene igjen. Klimaks i norsk takt løshet og utakknemlighet nåddes vel gjennom den skandaløse karikatur av kong Gustaf V som regjeringens hovedorgan «hyldet» kongen med på hans 90 årsdag. Svært mange svensker som trofast hadde sendt pakker gjennom vanskelige krigsår, men som i tillit til avisenes jubelskildringer fra den norske overflødighetssommer 1945 hadde holdt opp med forsendelsen, husker ennå de forunderlige og halvt fornærmende «rykkerbrev» de fikk fra tidligere gavemottakere, som gjerne ville ha en forklaring på hvorfor pakkene uteblev....

Jøssingene vil kanskje finne det taktløst, men det har vært på sin plass å minne om noen offisielle tall fra svensk statistikk. Den svenske stat ydet i årene 1944—48 andre land kreditter for ialt 2,716 millioner svenske kroner (eller ca. 3,800 mill. norske kroner), herav 240 millioner kr. til Storbritannia, Finnland 407, Norge 485, Danmark 240, Nederland 113,5 Polen 121,6, Frankrike 80 for å nevne noen, dessuten ydet den svenske stat 678,6 mill. kr. til øyeblikkelige hjelpe- og gjenreisningsarbeider. — Norge, Danmark og Nederland var de første land som nød godt av de nevnte kreditter, allerede i 1944.

Til dette kommer så alt det svenske privat har ydet. Av lett forståelige grunner er dette umulig å bestemme på øret de store innsamlinger og fonds kjenner man, men verdien av de utallige private gavepakker må beregnes på grunnlag av oppgaver fra tollvesenets og handelens oppgaver. Lavt regnet er beløpet iallfall ikke under 500 millioner kr., hvorav minst 100 mill. kr. falt på nordmenn i form av gavepakker.

Under krigen huset Sverige opptil 200,000 flyktninger fra forskjellige land, hvortil kom 21,000 krigsfanger og displaced persons som det svenske Røde Kors hadde overtatt ansvaret for, samt 70,000 underernærte barn fra utlandet som fikk opphold og underhold. Den svenske stats utgifter til de nevnte fanger og barna beløp seg til 165 mil. kr. Dessuten sendte Sverige fødemidler til 300,000 barn i krigsherjede land, og svenskene driver fortsatt et storstilt arbeid blant barn og flyktninger og andre nødlidende etter den annen verdenskrig. — Man kan vel i denne forbindelse også minne om at det svenske hospital i Korea allerede har vært i virksomhet i over et halvt år og har utført et arbeid som har vunnet oppmerksomhet og berømmelse over hele verden.

Disse glimt fra Sveriges storstilte gavmildhet og helt enestående humanitære arbeid — som de gode nordmenn har nydt godt av i så stor grad og som mange av dem idag gjennom gaver får håndfaste bevis for — burde gi noen hver litt å tenke på. Et lite gjenbevis på takknemlighet og broderskapsfølelse ville ikke være av veien. En flagghilsen på svenskens nasjonaldag burde være det minste. — Den koster ingenting — og ennå er det ikke avgift eller luksusskatt på flagging heller!

Er det forsvarsviljen som klikker
Det er liten tilgang til våre befalskoler, og det må jo ha sin forklaring. Tiltross for at betingelsene for befelselever er blitt betydelig forbedret, er søkningen mindre enn noen gang tidligere. Knappt nok en av hærens befalsskoler har fått søkere nok til å fylle de plassene, som det var forutsatt å sette igang i år.

Er det forsvarsviljen som klikker eller er det en lett forklarlig mistilitt til dem, som styrer og stiller med regjering og forsvar, som har skylden? Dette er spørsmål, som må besvares, hvis det skal bli alvor av vår forsvarsberedskap. Det er altfor lite befall og de høye herrer har også sørget for å sette utenfor mange av dem, som har betingelsene for å reise et effektivt forsvar. Hertil kommer at de unge, som innkalles til våpenopplæring, blir motløse over alt rotet. Dette kan bli skjebnesvangert, og ingen bør stole på de vakre ord, som tid om annen kommer i den dertil innrettede presse om, hvor storartet de besøkende oversjefer finner alt å være.

Vi, som har mange kampprøvede gutter innen vår midte — gutter som er satt utenfor, fordi de litt for tidlig kjempet mot arve fienden — vet hvor fortvilet stillingen er i dag, men vi står maktesløse, fordi de tidligere antimilitarister har makten. Derfor er også situasjonen så fortvilet håpløs for alle, som vil et fritt land med livet som innsats.

U.S.A. og den tyske atombomben

Herr redaktør!
I bladets nr. 20 stiller De i et oppsett det spørsmål om «Hitlers siste og grusomste våpen falt i hendene på amerikanerne». Det kan muligvis i den forbindelse ha sin interesse å gjenopfriske i erindringen en melding som Osloavise «Dagbladet» («Alltid foran») bragte sine lesere den 24. juli 1945, og som hadde følgende ordlyd: **Engelskmennene vil bruke hemmelig tysk våpen!**

Strengt bevoktet skipslast undervels. Stockholm, 24. juli 1945. (Press Telegraph). I en korrespondanse fra Lübeck opplyses at en last utenfor det vanlige i disse dager er avgått fra Lübecks havn med kurs for England. Skipet fører nemlig med seg et stort antall kasser som på det strengeste ble bevoktet av engelsk militær ved innlastningen. Årsaken til det strenge vakt- hold, er at kassene inneholder prøver av det hemmelige tyske våpen som Tyskland ved kapitulasjonen enda ikke hadde rukket å sette inn. Det hemmelige våpenet skal nå undersøkes av britiske eksperter, og hvis det viser seg å være brukbart, er det hensikten å sette det inn i krigen mot Japan.

Ja, slik het det den gang, og etter hva som ellers er opplyst fra annet hold, er det ingen grunn til å tvile på meddelelsens riktighet. At det ble storebror U.S.A. og ikke England som kom til å bli den utøvende, er uten betydning. Hovedsaken er at Tyskland da krigen sluttet hadde atomvåpenet liggende lagret, ferdig til å settes inn. J. J.

Bøndene tar seg sammen

Kaster Arne Rostad som formann i Bondelaget

Det største feilgrep Norges Bondelag har gjort var å sette Arne Rostad inn som formann etter den hæderskronede Joh. L. MELLBYE. Statsråd Mellbye ledet i en menneskealder Norges Bondelag på en måte som ga laget respekt både utad og innad. — Lenge hadde Mellbye bebudet å ville trekke seg tilbake etter et langt og fortjenstfullt arbeide med å samle landets bønder — små som store. — Men da krigen kom, fikk han en anledning til å slippe ut. Da frigjøringen kom var man derfor litt i villrede om hvem som skulle bli hans etterfølger. Det lå i luften, at den som skulle bli Mellbyes etterfølger måtte

ha «kvalifisert» seg til stillingen. — Man måtte ha vært arrestert under okkupasjonen, da var man «kvalifisert», både til stortinget og som topp figuren ellers. Det var derfor en lett sak for Rostad og manøvrere seg fram til formannsstillingen, da han jo hadde hatt et opphold på Berg et halvt år. Han ble både stortingsmann og formann i Norges Bondelag.

Rostad er jo en kjent intrigemaker og vet å trekke i de rette tråder. Men var Norges Bondelag tjent med dette valg? Nei, og atter nei. Det var det største feilgrep i bondelagets historie, at man valgte Rostad både til stortinget og bondelaget. Men man får unnskyldte bøndene i den hektiske tid etter frigjøringen. Heldigvis har bøndene nå gjennomskuet opportunisten og kastet ham på landsmøtet i Steinkjær. I hans sted er Ole Rømer Sandberg valgt til formann med stor overvekt. Dermed får man tro og håpe på at bondelaget innvarsler en ny æra i sin historie. Han er en verdig arvtager av Joh. L. Mellbye.

Oplandsbonde.

Tragedien i Landsberg

Hengningen i Landsberg er ingen tragedie for det tyske folk, men for USA som nasjon. I seks år har okkupantene lekt katt og mus med de dødsdømte. I seks lange og tunge år har de dømt stadig hatt håp, men ved nyere instanser er deres søknader om å få leve blitt avslått.

Hele det demokratiske hykleri med oppnevnt «forsvarer» og nye appellinstanser har vært mobilisert. Amerikanerne har vist verden et skuespill så makabert at en skal lete lenge etter maken i historien.

Endelig kom henrettelsene som en befrielse for de 7 dødsdømte. Henrettelse ved hengning — en kulturstat som USA må henge sine politiske motstandere.

De ble hengt i alfabetisk orden, heter det i referatene. Hvilken presisjon! I alfabetisk orden!

Men SS-general Pohl tråtte hen til galgen og lot seg henge først, heter det. Amerikanske militærfotografer tok bilder av de dødsdømte med strik- ken om halsen — før fall-lemmen ble åpnet. O tempora, o mores!

En rystes i sitt aller innerste ved lessningen av disse «referater» — en streng men sen rettfærdighet, heter det. En får en kvalmende følelse av å ville kaste opp. «Hvi skrider menneskeheten så langsomt fram?»

Vi har lest om amerikansk 3. grads forhør, og om torturen i de underjordiske fengsler under den amerikanske borgerkrig. Nå får Tyskland lære ekte demokratisk kultur, formodentlig også en slags form for Marshallhjelp.

Det var Clemenceau som uttalte noe slikt som at USA var alene om å ha gått direkte over fra hedenskapet til barbariet uten det nødvendige mellomledd av sivilisasjonen. Den gamle «Tigeren» ville vende seg i sin grav hvis han kunne se hvordan barbariet overføres til Europa.

Men de gjenlevende tyske offiserer — de som har fått slik kjærlig behandling av en rekke denazifiserings- comstoler og gjennomgått langvarige fengselsstraffer — de skal allernådigst få lov til å leve. Man kan ikke henge alle, for man har bruk for de fleste av dem i kampen mot bolsjevismen.

O, sancta simplicitas!

Davido.

Rettsstaten.

Om Dysthe-saken skriver «Verdens Gang 4. mai d. å. redaksjonelt:

«— selv om man godtar og forutsetter at advokatene har skutt over målet, kan det ikke fordunkle de beklagelige foreteelser som for en ganske lang rekke punkters vedkommende er kommet for dagen.

Selv utvalgets innstilling gir bildet av en representant for påtalemyndigheten som tydeligvis kan være ensidig inntil forblindelse og hensynsløs inntil det utilbørlige. Det virker alt annet enn betryggende —».

Om samme sak sier Norges Handels- og Sjøfartstidende den 12. s. m. — likeledes redaksjonelt:

«Det er ubegripelig at vi i vårt såkalte rettssamfunn skal kunne opp- leve forhold av denne art. Justisministerens oppnevning av utvalget, riksadvokatens apsolutte passivitet, og sist, men ikke minst det forhold, at utvalget tross inhabilitetsinnsigelse mot dets formann, gikk i gang med granskningen — alt dette skulle være ting man måtte bli forskånet for å oppleve i Norge idag.»

Det er hyggelig at avisene er i stand til å finne den rette tonen i et hvert fall når det er en av «deres egne» det har gått ut over. Men ennå hyggeligere ville det ha vært om de hadde vært i stand til å finne en tilsvarende tone også når det gjalt andre som hadde fått føle «det såkalte rettssamfunns» utslag på kroppen. — Det har vært anledning nok.

Men i slike tilfelle later det til ikke å ha vært så farlig. At 92,000 landsmenn har vært overlatt så å si forsvarsløse til påtalemyndighetens «forblindede ensidighet og hensynsløse utilbørlighet» har ikke borgerpressen — og ennå mindre arbeiderpressen — hatt noe å si til. Da har det vært i sin orden å innta en tekkelig taushet og forøvrig la tvisynet være det råd- givende.

Husk kontingenten

japanske utenriksministerium er nå alle prosesser mot japanske krigsforbrytere avsluttet. I de ca. 5000 saker som er behandlet, ble 1000 anklagte dømt til døden og 400 til livsvarig fengsel. Av de 1000 dødsdommer er hittil 850 fullbyrdet. (Die andere Seite, nr. 2 - 51.)

EN VENTER AT DEN

vest-tyske forbundsdagen i neste måned vil vedta en lov som gjør det mulig å gripe raskt inn mot kommunister og nazister. Utkastet til loven er allerede ferdig, og regjeringen vil behandle den en av de nærmeste dagene. (Dagsavis, 21.6. 51.)

EN ARBEIDSSTYRKE

på omkring 30 mann har nå i 3 år arbeidet på å hugge opp slagskipet «Tirpitz» som ligger sunket utenfor Tromsø, men det er ennå fjernet kun 4—5 tusen tonn av de 45 tusen tonn jern, stål og metaller som slagskipet består av. I disse dager har opphuggingsfirmaet fått myndighetenes tillatelse til fra Tyskland å skaffe et kjempemessig utstyr som skal gjøre ende på kolossen. Det innbefatter bl. a. en flytekran, som kan ta 200 tonn ad gangen. Den kommer til Tromsø i løpet av juli. Selv med dette utstyr vil det ta flere år å hugge opp slag- skipet, som har millionverdi i jern og stål. Samtidig er det i Tyskland blitt lånt noe spesialutstyr til dypvannsdykning for å undersøke krysseren «Blücher» som ligger på 100 meter dyp nord for Oscarsborg i Oslofjorden. (Berlingske Tid., 19. 6. 51.)

ETTER EN

overenskomst mellom Australia og Vest-Tyskland vil den australske eksport til Tyskland gå opp til 10,000,000 australske pund om året og importen fra Tyskland til 15,000,000 pund. (Sunday Dispatch, 17.6.51.)

JUGOSLAVIA

har offisielt bekjentgjort at det nå har løslatt og sendt hjem alle krigs fanger fra den annen verdenskrig. Kun 431 tyskere og 21 østerrikkere holdes fremdeles tilbake av myndighetene. Alle disse soner straffer for krigsforbrytelser. (Die andere Seite, nr. 2 51.)

TILSAMMEN ER

det i Holland hittil avsagt 139 døds dommer for krigsforbrytelser. Av disse ble 94 omgjort til livsvarig fengsel, 38 benådningsandragender er avslått, i 7 tilfeller er avgjørelsen ennå ikke truffet. (Die andere Seite, nr. 2 - 51.)

En bok om bergmannsutdannelsen

Vi har fra Bergingeniør Rolf Falck-Muus, Skøyen, mottatt en bok på ca. 40 sider, som han har utgitt om «Bergmannsutdannelsen i gamle da- ger».

Boken vil sikkert bli et funn for alle bergfolk, og det må sikkert interessere å se alle de over 100 år gamle bilder i boken, og lese om bergfolk i gamle dager. V.